

ПСИХОЛОГІЧНІ НАУКИ

Бабенко О.О.

магістр, адвокат,

Науковий керівник: Філоненко В.М.

кандидат психологічних наук, доцент,

Харківський національний університет внутрішніх справ

СОЦІАЛЬНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК ЧИННИК РЕСУРСНОСТІ МАЙБУТНІХ ПРЕДСТАВНИКІВ ЮРИДИЧНИХ ПРОФЕСІЙ

Успішність в діяльності фахівців юридичного профілю пов'язана не лише зі знаннями, набутими ними в процесі навчання та практики, а й з особистісними комунікативними здібностями, особливо зі здатністю розуміти інших людей, з їх вмінням ефективно взаємодіяти з іншими особистостями та групами людей.

Така комплексна інтегральна властивість особистості, яка дозволяє розуміти вербальні та невербальні реакції оточуючих, вміння аналізувати власні дії та поведінку і дії та поведінку оточуючих, прогнозувати розвиток ситуації на підставі отриманої інформації, вміння співпереживати та виявляти емпатію з метою найефективнішої взаємодії з оточуючими, адаптації до соціальних умов та досягнення успіху називається соціальним інтелектом.

Г. Олпорт зазначає, що соціальний інтелект є особливим «соціальним даром», який забезпечує відсутність конфліктів у відносинах з оточуючими та найліпше пристосування до соціального середовища [4].

Безперечно, такі здібності виступають важливим ресурсом особистості та елементом психологічної ресурсності в цілому. Деякими вченими ресурсність розглядається саме як еквівалент успішної соціальної адаптації особистості. Це зумовлюється особливостями індивідуальних ресурсів індивіда, стратегіями щодо їх застосування. Дуже часто наголошується, що ресурсність впливає на психологічне здоров'я людини, яке відображає рівень її здатності до реалізацій та розвитку власного потенціалу, а також потенціал та ресурсність при соціальної адаптації [2, с. 95]. Крім того, ресурсність тлумачиться як психологічна гнучкість людини, що допомагає їй знаходити та максимально проявляти власні можливості в будь-яких ситуаціях. Це дозволяє повноцінно і якомога ефективніше використовувати власні внутрішні резерви, реалізовувати мотивацію можливостей [1], як особистісний потенціал життєстійкості та важливий фактор успішності особистості в діяльності [3, с. 57].

Дж. Гілфорд зауважує, що соціальний інтелект представляє собою систему інтелектуальних здібностей, що є незалежною від загального інтелекту, тобто академічного інтелекту. Вона пов'язана, в першу чергу, з пізнанням та обробкою інформації про поведінку оточуючих. Важливими складовими в цій моделі інтелекту є здатність розуміти вербальну та невербальну змістовність поведінки, розпізнавати загальні якості інформації про поведінку, здатність усвідомлювати та розуміти зв'язки між одиницями інформації про поведінку, здатність усвідомлювати логічний розвиток цілісної ситуації взаємодії людей та сутність такої поведінки в цих ситуаціях, здатність усвідомлювати вихідні дані поведінки в контексті різних ситуацій та здатність передбачати наслідки поведінки, виходячи із наявної інформації. Така структурна модель соціального інтелекту є найбільш розповсюдженою на теперішній час [5, 6].

З огляду на онтогенез, формування соціального інтелекту стимулюється початком навчання в школі, що зумовлено активізацією спілкування дитини з іншими дітьми, коли в неї розвиваються соціально-перцептивні здібності, чутливість, здатність співпереживати іншим, вміння приймати інші точки зору, відстоювати свої думки та погляди, загалом все те, що становить основу соціального інтелекту, потім, пізніше, вже в підлітковому віці та в процесі навчання у вищих навчальних закладах. І в залежності від того, яким чином людині вдається адаптуватися до соціуму, зрозуміти середовище, в якому вона знаходиться, винайти шляхи ефективної взаємодії з оточенням, настільки успішно вона зможе реалізуватися і в професійному і в особистісному плані. Багато випадків, коли успішність академічна супроводжується повною дезадаптацією у соціумі і неможливістю застосувати свої знання у зв'язку з неінтегрованістю у середовище.

Таким чином розвинутий соціальний інтелект особистості безперечно виступає потужним психологічним ресурсом, який виконує не тільки стресозахисну та адаптивну функції, а ще є і умовою успішною самореалізації в професії. Тому необхідно приділяти достатню увагу розвитку таких здібностей саме в період навчання та підготовки майбутніх фахівців юридичного профілю. В свою чергу розвинутий соціальний інтелект в складі психологічної ресурсності надасть змогу здійснювати саморозвиток з акцентом на вдосконалення професійних навичок та позитивних якостей особистості.

Список використаних джерел:

1. Завалкевич Л.Е. Развитие психологической гибкости как фактор эффективности менеджерской деятельности / Л.Е. Завалкевич // Практична психологія та соціальна робота. – 2004. – № 1. – С. 15–29.
2. Галецька І. Психологія здоров'я: теорія і практика / І. Галецька, Т. Сосоновський. – Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2006. – 338 с.
3. Горбунова В.В. Психологія командотворення: ціннісно-рольова парадигма: дис. ... докт.психол наук: спец. 19.00.05 «Соціальна психологія; психологія соціальної роботи» / В.В. Горбунова. – К. : НАПН України, Інститут соціальної та політичної психології, 2014. – 376 с.
4. Наумец В.А. Социальный интеллект в структуре межкультурной коммуникации / В.А. Наумец // Вестник Московского государственного лингвистического университета. – 2009. – № 563. – С. 62–73.
5. Гилфорд Дж. Три стороны интеллекта / Дж. Гилфорд // Психология мышления / под ред. А.М. Матюшкина. – М. : Погросс, 1965. – С. 124–145.
6. Ожубко Г.В. Сутність та структура соціального інтелекту / Г.В. Ожубко // Проблеми сучасної психології: збірник наукових праць КПНУ імені Івана Огієнка, Інститут психології ім. Г.С. Костюка НАПН України – 2012. – № 17. – С. 347–356.

Барбашева Ю.О.

студент,

Донецький національний університет імені Василя Стуса

МІСЦЕ ЗДОРОВ'Я В СИСТЕМІ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

Дослідження особливостей ціннісно-мотиваційної сфери молоді належить до складних та актуальних проблем сучасної науки. Оскільки ціннісні пріоритети, що формуються у представників даної вікової категорії, стають основою формування нової соціальної структури українського суспільства.